

Dagthema: Dag noch uur

Overweging 11 november – Bart-Jan van Gaart

“... Nog een paar weken en het is weer advent.

De tijd van verwachting naar de komst van de mensenzoon. We wachten al zo lang. En we kunnen nog lang wachten als we niet onze mouwen opstropen en aan het werk gaan.

We kunnen hier zondag aan zondag bij elkaar komen en dromen over vrede en gerechtigheid. Zingen over een nieuwe wereld.

Maar als we daar niet dagelijks, keihard aan werken, dan slaat ons zingen, onze liturgie, aan het galmen. ...”

Eerste lezing uit Daniel 12:1-3

Tweede lezing uit Marcus 13:24-32

Lied Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

1.Koor 2.Allen

Herschep ons hart, heradem ons verstand,
dat wij elkaar behoeden en doen leven.
Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.
Verberg u niet, verberg u niet.

Welkom en inleiding

Openingsgebed

God, Jij bent het
die ons gemaakt heeft met hart en ziel.
Jij roept ons tot een leven van liefde,
van geven en nemen.
Wees mild voor ons,
als wij ontrouw worden aan onszelf.
Als wij ontrouw worden aan allen die bij ons horen.
Vergeef ons dat wij onverschillig doen
tegenover alles wat jouw goede geest bedreigt,
in onze relaties, op ons werk,
hier in dit huis vol mensen.
Geef ons terug, dat vuur van het begin
en doe ons opengaan voor de dromen,
die Jij hebt neergelegd in ons hart.
Maak ons tot jouw mensen, blijf trouw
en geef jouw zegen aan ons samenzijn.
Amen.

Lied

Huub Oosterhuis/Antoine Oomen

1.koor 2.allen

Wek mijn zachtheid weer.
Geef mij terug de ogen van een kind.
Dat ik zie wat is.
En mij toevertrouw.
En het licht niet haat.

Lezing uit Daniel 12, 1-3

In mijn nachtelijk visioen zag ik toen met de wolken des hemels iemand aankomen die op een mens geleek. Hij ging naar de Hoogbejaarde en werd voor hem geleid. Toen werd hem heerschappij gegeven, luister en koninklijke macht; alle volken, stammen en talen brachten hem hun hulde. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij die nooit vergaat, zijn koninkrijk gaat nooit te gronde.

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Alles wacht op u vol hoop.
Alle levenden vragen u om voedsel.
Neemt Gij hun adem weg, zij sterven
en zij vallen terug in het stof.

Zendt Gij uw geest, zij worden herschapen.
Gij geeft de aarde een nieuw gezicht.

Lezing uit Marcus 13, 24-32

Jezus sprak: Maar na die verschrikkingen zal in die dagen de zon verduisteren en de maan geen licht meer geven; de sterren zullen van de hemel vallen en de hemelse heerscharen in verwarring geraten; dan zullen zij de Mensenzoon zien komen op de wolken, met grote macht en heerlijkheid. Dan zal Hij zijn engelen uitzenden om zijn uitverkorenen te verzamelen uit de vier windstreken, van het einde der aarde tot het uiteinde des hemels. Trekt uit de vergelijking met de vijgenboom deze les: Wanneer zijn twijgen al zacht worden en beginnen uit te botten, weet ge dat de zomer in aantocht is. Zo ook, wanneer gij deze dingen ziet, weet dan dat het nabij is, ja voor de deur staat. Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat dit alles gebeurd is. Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen niet voorbijgaan. Van die dag of dat uur weet niemand af, zelfs niet de engelen in de hemel, zelfs niet de Zoon, maar de Vader alleen.

Lied

Huub Oosterhuis / Henry Heuvelmans

(Naar Prediker)

Tijd van vloek en tijd van zegen,
tijd van droogte, tijd van regen,
dag van oogsten, tijd van nood,
tijd van stenen, tijd van brood,
tijd van liefde, nacht van waken,
uur der waarheid, dag der dagen,
toekomst die gekomen is,
woord dat vol van stilte is.

Tijd van troosten, tijd van tranen,
tijd van mooi zijn, tijd van schamen,
tijd van jagen nu of nooit,
tijd van hopen dat nog ooit.
Tijd van zwijgen, zin vergeten,
nergens blijven, niemand weten.
Tijd van kruipen, angst en spijt,
zee van tijd en eenzaamheid.

Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen,
wie het houdt bij wat hij heeft,
sterven zal hij ongeleefd.
Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen.
Wie niet geeft om zelfbehoud,
leven vindt hij honderdvoud.

Overweging

Eens in de zoveel tijd, vooral rond de jaarwisseling, hoor je ze weer, de onheilsprofeten die voorspellen dat de aarde op die en die datum zal vergaan en dat het laatste oordeel geveld gaat worden. Vaak koppelen ze dit aan een bijzondere datum of gebeurtenis. Gemeenschappelijk noemer is dat ze zich beroepen op Bijbelse en apocriefe bronnen. Gelukkig is de belangrijkste overeenkomst tussen de voorspellers dat hun voorspelling tot op heden nooit uitgekomen is. En zo snel als ze in het nieuws komen, zo snel zijn ze ook weer vergeten. Het is een soort amusement. Zij die zich ermee bezig houden hebben veelal ook interesse in buitenaardse verschijnselen, de 'spirituele wereld' waarmee men dolende geesten en allen die 'reeds zijn overgegaan' bedoelen, Mayawatchers, en figuren met grootheidswaanzin zoals Lou de Palingboer in de jaren zestig. Natuurlijk zijn ook de Jehova Getuigen druk in de weer met het einde der tijden. Zij hadden die rond het jaar 2000 op de agenda staan maar ook de millenniumwisseling ging zonder noemenswaardige incidenten voorbij. Toch occupeerden ook serieuzere figuren als Isaac Newton zich met deze materie. Hij kwam op basis van het decoderen van Bijbelse en andere geschriften tot het jaar 2060. Andere wetenschappers hebben berekend dat de astroïde 1950 DA op precies 16 maart 2880 in botsing met de aarde komt. We hebben dus nog even. Overigens zijn geleerden het er over eens dat over een slordige 5 miljard jaar de zon is opgebrand. Dan is het in ieder geval gedaan met moeder aarde, maar het lijkt me nog wat vroeg om ons daar druk over te gaan maken.

Armageddon

Het aankondigen van het einde der tijden, het Armageddon, Eschaton, de eschatologische verwachting is iets van alle tijden en alle culturen en religies. Het komt voort uit de gedachte dat alles wat een begin heeft, ook een einde moet hebben. Wij weten en ervaren dat niets voor de eeuwigheid is en dus zijn we gefascineerd door en leven in de schaduw van het verwachtte einde. Het feit dat er een eind komt aan ons eigen leven is voor de meerderheid der mensen al een hoogst verontrustende gedachte. Dat er ook een eind komt aan de mensheid en zelfs de kosmos is een gedachte die doet huiveren en die, hoe dan ook, gecontroleerd moet worden door er een voorspelling van te maken. Het ongerijmde, onbestaanbare wordt pas hanteerbaar als het gevangen is in een kader. Daarbij is het fijn als het voor ons goed uitpakt en voor de ander, die niet is als wij, slecht afloopt.

Verwoesting eerste en tweede tempel

Als we ons even beperken tot de Bijbelse aankondiging van de jongste dag, dan is er iets heel anders aan de hand. Het gaat er niet om dat de goeden van de kwaden worden onderscheiden op individuele basis. De goeden naar links en de kwaden naar recht. Nee, Daniel en Marcus geven ons hier een politieke boodschap door. Deze verhalen zijn alleen te begrijpen en te duiden als verstaan wordt dat het hier om een boodschap van bevrijding gaat. Bevrijding waaruit? Bevrijding uit slavernij, uit ballingschap en uit onderdrukking. Zoals Daniel alleen begrepen kan worden binnen de situatie van de verwoesting van de eerste Tempel in Jeruzalem en de Babylonische Ballingschap, zo kan Marcus, die Jezus de woorden van Daniel in de mond legt, alleen begrepen worden in de context van de verwoesting van de tweede Tempel en de diaspora van de Joden in zijn tijd. Het gaat hier om een roep om gerechtigheid en het verlangen naar vrijheid en vrede. Het gaat over mensen die te lijden hadden van overheersing en knechting. Wiens identiteit onder druk stond. Wiens leven op zijn kop was gezet. Mensen die letterlijk van huis en haard waren verdreven. In zo'n situatie, in Egypte, in Babel, in de krochten van de Hellenistische en Romeinse

wereld, daar wordt een verhaal geboren over een visioen waarin de zoon der mensen of iemand die op een mens lijkt komt op wolken, het heft in handen neemt en orde op zaken stelt. Dit is geen geagendeerde gebeurtenis, maar een visioen van vrede dat wij hier horen.

Maar wat dan met de volgende woorden die Marcus Jezus in de mond legt: “Ik zeg u, dit geslacht zal niet voorbij gaan totdat dit alles is gebeurd”. Duidt dat dan geen tijd aan, nog deze generatie, dus in ieder geval binnen een jaar of 60? Nee, meteen daarop volgt “Van die dag weet niemand af. Zelfs niet de engelen in de hemel, zelfs niet de zoon, maar de Vader alleen. Wij kennen dag noch uur. Maar ligt die dag daarmee ook buiten ons bereik? Hebben wij er niets mee te maken? Moeten we geduldig (of angstig) afwachten? Ik denk het niet.

Dé dag

De politieke boodschap van de lezingen van vandaag is dat het gebeuren kan. Niet dat het gebeuren zal. De komst van de mensenzoon is niet het begin van het slot, maar het slot van het begin. Ik bedoel dit: De jongste dag is de eerste dag in een wereld die komen moet en komen zal. De dag waarop de Zoon, en alles waar hij voor staat, alles in allen is geworden. De dag dat ploert en schoft en dictator zijn overwonnen. De dag waarop er alleen nog goed zal zijn. Zo'n dag is een visioen, een droom. Het is geen maandag of woensdag. het is de dag. De dag waarop ons ultieme verlangen gerealiseerd zal zijn. Wij in een nieuwe wereld, in goed wijd land waar brood en water is, genoeg voor allen.

De komst van die dag, de uitkomst van die droom, dat visioen, is niet iets wat te voorspellen valt, enkel verhoopt. De realisatie van die dag is niet iets wat in handen ligt van de engelen in de hemel, van God of van welke voorspeller dan ook. De aankondiging van het einde der tijden, beter gezegd het einde der slechte tijden, deze tijden, ligt in de handen van de mensenzoon. Van de kinderen der mensen, kortom: in onze handen.

Galmen

Het lot van deze wereld, van de mensheid, van de vervulling van al wat zacht en lief en goed is, ligt in onze handen. Die van jou en die van mij.

Nog een paar weken en het is weer advent. De tijd van verwachting naar de komst van de mensenzoon. We wachten al zo lang. En we kunnen nog lang wachten als we niet onze mouwen opstropen en aan het werk gaan. We kunnen hier zondag aan zondag bij elkaar komen en dromen over vrede en gerechtigheid. Zingen over een nieuwe wereld. Maar als we daar niet dagelijks, keihard aan werken, dan slaat ons zingen, onze liturgie, aan het galmen. Dan vieren we kerstavond voor de zoveelste keer, dat een nieuwe wereldorde wordt geboren in een klein, kwetsbaar kind. Dan wiegen we niet alleen dat kind maar ook onszelf in slaap. Jezus kan 1000 keer geboren worden in een stal, maar als hij niet één keer geboren wordt in ons hart, dan is het voor niks geweest.

Aan de slag!

Het voorgangersteam heeft als thema voor advent en kerst gekozen voor: ‘dat een nieuwe wereld komen zal.’

Welnu, aan de slag. Laten we doorgaan met het grote werk. Allemaal naar onze eigen talenten en mogelijkheden. Maar wel allemaal. Laten we doorgaan.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood genoeg –
en water stroomt voor allen.

Daar bouwen wij veilige buurten
wonen dooreen in wijken van vrede
in schaduw van bomen.
Geen kinderen zullen daar sterven
oude mensen maken hun dagen vol
en jonge mensen zullen daar pas
op hun honderdste sterven.
Wij zullen niet voor de leegte zwoegen
geen kinderen baren voor de verschrikking.
De wolf en het lam
zullen weiden tezamen:
wij leren de oorlog af.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood genoeg –
en water stroomt voor allen.

Muziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in het leven, mij gegeven
als enige kans om mens te worden.

Ik geloof in Oorsprong van dit leven
die zin is en grond van mijn bestaan,
hoop en uitzicht door alles heen.

Ik geloof in Jezus,
mensgeworden God van liefde,
de 'mens voor anderen',
gekruisigd op lijden en dood,
maar levend voorgoed,
de Mens om nooit te vergeten, de Christus –
eten en drinken?voor mensen van alle tijden.

Ik geloof in zijn Geest,
die levend maakt en kracht geeft,
perspectief en toekomst biedt.
Die werkt in mens en tijd,
die het kwaad en onrecht aandurft,
en niet ophoudt de liefde waar te maken.

Ik geloof in zijn gemeenschap van mensen,
die pelgrimeert van donker naar Licht
van nacht naar dag, naar de verlossing toe.

Ik geloof in dit leven
als weg en werkelijkheid,
naar de liefde die volkomen is.
Amen.

Intenties uit het groene boek

Dienst van de tafel

Hier begint de dienst van de tafel,
viering van eucharistie,
ritueel van solidariteit.

Zoals geschreven staat:

Allen die waren gekomen tot vertrouwen
kwamen bijeen en hadden alles gemeenschappelijk.
Zij verkochten al hun bezittingen
en verdeelden die onder allen naargelang zij nodig hadden.
Dag na dag volhardden zij, eendrachtig, in het Heilige,
braken brood van huis tot huis,
namen voedsel in vreugde en eenvoud van hart.

(Handelingen 2:44-46)

Tafelgebed

bij Deut. 10:18

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Gij die niemand naar de ogen ziet,
die door geen geld, geen offers om te kopen zijt,
en die U door geen lied misleiden laat,
maar die ons ziet zoals wij zijn,
die ons gebiedt en smeekt van u te zijn,
uw beeltenis, uw zoon,
uw rechterhand die doet wat moet gedaan,
die ons gebiedt en smeekt
de vreemdeling te geven brood en kleding,

die hoopt dat wij met onverhuld gelaat
uw licht weerkaatsen,
die ons tot een spiegel slijpt
waarin uw toekomst zichtbaar wordt.

Gij die ons hebt gezocht
toen wij niet naar U zochten,
die nog dagelijks uw afkeer overwint,
uw woede temt, uw trots aflegt,
uw hart tot mededogen buigt,
U omkeert naar ons toe.

Gij die ons met uw ogen vangt,
Gij die ons vraagt:
wie ben je? wil je? Kom dan, kom

Moge het delen van dit brood en deze beker
ons hart versterken,
dat wij vol hoop meewerken aan een nieuwe wereld

waar brood en recht en waardigheid en liefde is
voor al wat leeft.

Brood en wijn rondgedeeld

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Refrein: Wij zullen kennen zoals wij gekend zijn
en er begint een nieuw leven.

Ach jullie verlichten, ontrukten,
als je niet liefhebt je naaste
je verre naaste geen recht doet,
in schaduwen dwaal je maar rond,
door kunstlicht je ogen bedorven.

Refrein

Ach wij die God willen zien
wij zien het gezicht dat ons aankijkt
te ongelegener tijd,
wij zien in flitsen elkaar,
de liefde die ons beloofd is.

Refrein

Voorbede

Wij danken U?zoals wij hier staan, als Uw gemeente,
volgelingen van Uw zoon,
verzameld rond Uw tafel
voor Uw liefde voor mensen?waarmee alles begon.
Blijf ons opvangen als wij vallen, God,
en laat ons Uw liefde blijven uitstralen,
Uw geest doorgeven om ons heen?in alle tijden.

Voor Uw wereld bidden wij,
waarin mensen leven die het goede willen,
de weg zoeken te gaan van Uw zoon?naar Uw woord,
of andere richtsnoeren,
en waarin mensen leven
die de weg kwijt zijn, anderen vertrappen?vermoorden, vernederen,
waarin onafhankelijke verslaggevers
grote risico's lopen in landen, waar niet,
waarin wij dankbaar mogen zijn
voor de veiligheid?en de welvaart waarin wij leven
maar ook onze verantwoordelijkheid
moeten blijven voelen?voor de rest van de wereld.
God zij met hen en met ons,

Voor Uw kerk in deze stad bidden wij?
dat wij veranderingen aan durven gaan

dat wij waarlijk kiezen gemeente van Christus te zijn
waarin ruimte is voor samenwerking
respect voor minderheidsstandpunten
ruimte voor nieuwe wegen om Uw woord te belijden
voor nieuwe manieren Uw geest te doen lichten

Voor onszelf bidden wij
dat wij Uw geest in ons hart binnen laten
dat Uw geest ons moge verlichten
en aan het licht brengen wat wij zelf soms liever verborgen houden
om ons in het reine te brengen met U en met elkaar.

Bidden en zingen wij nu
met de oude woorden
die Jezus zelf ons gegeven heeft:

Onze Vader

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Koor:

Onze Vader in het verborgene
uw naam moet worden gekend en volbracht
uw rijk van vrede zal worden gevestigd
uw wil geschiede: hemel op aarde.

Geef ons vandaag ons brood, en morgen,
scheld kwijt onze schulden
zoals wij kwijtschelden een ander zijn schuld.
En beproef ons niet boven onze kracht.
En bevrijd ons uit de macht van onrecht.

Zegenbede

Moge de Eeuwige je genadig zijn.
Moge het licht van zijn aanwezigheid jou tot gids zijn.
Dat Hij je mag behoeden en ondersteunen.
Dat Zijn geest niet van je wijkt.
Moge als je slaapt, de engelen over je waken
en als je ontwaakt, moge je vervuld worden van zijn genade.
Heb Hem lief en dien Hem alle dagen van je leven.
Amen.

Paulus-lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Wij zullen, één van ziel, zijn lichaam worden,
zijn uitstralende kracht in deze wereld,
als wij de woorden doen van de Thora,
die Jezus heeft gedaan en doorgegeven.
Zijn geest is het die ons tezamen voegt
en liefde die ons maakt tot zijn gemeente.

Deemoed, geduld ontferming vonken geest

waar mensen afgekeerd zijn van geweld,
niet zwichten voor de oude dode wereld
van geld is god of welk bewind dan ook,
waar wij elkaar behoeden en doen leven,
waar laatsten eersten zijn daar woont hij in.

Weest daarom een van harte en van hoop,
de geest bestiere uw intiemst verlangen:
een nieuwe aarde in gerechtigheid,
waar brood en liefde is, genoeg voor allen.
Geliefden, nooit heeft iemand God gezien.
Wie naar de liefde leeft zal in Hem wonen.

